

Siseministri määruse „Siseministri 7. jaanuari 2013. a määruse nr 1 „Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitistele, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning tulekahjuteade edastamise ja sellest loobumise kord“ muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi (edaspidi *ATS*) tulekahjuteadete Häirekeskusesse edastamisega seonduvat selliselt, et teate edastamine toimuks vaid kindlatelt objektidelt: ravi- ja hoolekandetasutustest ning suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete 2. või 3. tuleohuklassi kuuluvatest tööstushoonetest ning hoonetest, kus toimuvad töö- või tehnoloogilised protsessid ohtlike kemikaalidega või neid kemikaale on suures koguses.

Kõigil praegu automaatse tulekahjuteade edastamise süsteemiga (edaspidi *ATeS*) hõlmatud objektidel, millel kohustus eelnõuga ära kaob, jääb alles ATS-i kohustus ja võimalus edastada ATS-i häire kas objekti poolt kindlaks määratud isikule või näiteks turvaettevõttesse.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi nõunik Mari Tikan (mari.tikan@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusnõunik Kai Reinhold (kai.reinhold@siseministeerium.ee).

Päästeameti poolt on eelnõu koostamisse kaasatud olnud Tiina Kiil (tiina.kiil@paasteamet.ee) ja Reelika Kuusik (reelika.kuusik@paasteamet.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa Tõlkebüroo eesti keele toimetaja Tiina Alekõrs (tiina@luisa.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõuga muudetakse siseministri 7. jaanuari 2013. a määrust nr 1 „Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitistele, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning tulekahjuteade edastamise ja sellest loobumise kord“ avaldamismärkega RT I, 23.02.2021, 9.

2. Eelnõu sisu ja tausta analüüs

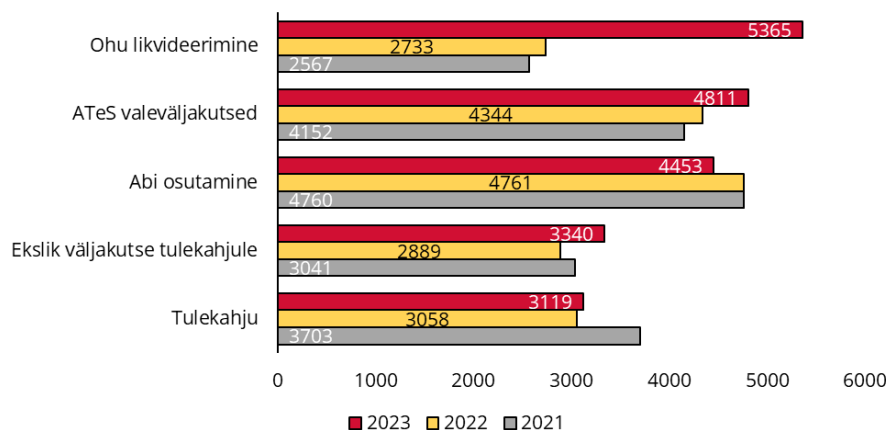
Mõisted, mida eelnõu seletuskirjas kasutatakse:

ATS – automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem ehk süsteem, mis koosneb anduritest ja mis annab keskseadme kaudu märku tekkinud tulekahjust.

ATeS – automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi teate automaatne edastus valitud adressaadile.

Võrreldes ajaga, kui tekkis kohustus edastada ATS-i häire Häirekeskusesse, on turule tulnud uusi lahendusi, mille abil saab veenduda, kas häire on tingitud tegelikust tulekahjust või on tegemist valehäirega. Nii on paljudesse ettevõtetesse paigaldatud erinevaid seire- ja muid süsteeme ning päästjate igakordne ATeS-i häire peale reageerimine, et kontrollida olukorda objektidel, on pigem muutunud väga ressursikulukaks.

Üldjoontes moodustavad ATeS-i valeväljakutsed u 15–17% kõikidest aasta jooksul toimuvatest väljakutsetest. Joonisel on esitatud viimase kolme aasta kõige levinumad väljakutsed, mille seas ATeS-i valeväljakutsed on teisel kohal. Sarnane trend kehtib ka varemaste aastate kohta.

2021.–2023. aasta statistikast nähtub, et ATeS-iga seotud kutsete (valeväljakutsed, tulekahjud, tulekahjuohud) osakaal on püsinud pretsedenditult valeväljakutsete hulgas 96% piires:

Päästeameti väljakutsed	2021	2022	2023
Väljakutsed kokku	26 488	25 831	29 275
sh ATeS-i kutsed kokku	4329 (100%)	4535 (100%)	4946 (100%)
• sh valeväljakutsed	4152 (96%)	4344 (96%)	4811 (97%)
• sh hoonetulekahjud	26 (u 1%)	20 (u 1%)	15 (u 1%)
• sh tulekahjuohud	151 (3%)	171 (4%)	120 (2%)

Päästeameti 2020. aastal tehtud analüüsist nähtub, et peamised valehäire tekkepõhjused olid ATS-i süsteemi rike ja ehitustegevus, samuti toidutegemine, niiskete ruumide aur, ATS-i puudulikud hooldustööd ning tahtlik ATS-i nupu vajutamine. Põhjused eri hoonete kasutusviiside kaupa:

- ATS-i süsteemi rikked on valdavalt hoolekandeesutustes, kogunemis- ja tööstushoonetes;
- ehitustegevuse tõttu tekkinud valehäired on peamiselt tööstus-, majutus-, hoolekande- ja kogunemishoonetes;
- toidutegemise, niisketes ruumides tekkinud auru ja suitsetamise tõttu tekkinud valehäired on valdavalt majutusasutustes;
- ATS-i nupu tahtlik vajutamine toimus valdavalt hoolekandeesutustes.

2021.–2023. aastal oli ATeS-i valeväljakutsete väljasõitude teenindamisega seotud ajakulu Päästeametile alates alarmeerimisest kuni tagasi depoosse jõudmiseni järgmine:

Aasta	Riiklike päästekomandode põhiautode mitteannulleeritud väljasõidud ATeS-i valemväljakutsetele	Keskmine hõivatus min	Kogu hõivatus t
2021	3749	30	1875
2022	3905	30	1953
2023	4272	30	2136

Päästeameti vaates tuleb ajakulu hindamisel arvestada päästemeeskonna kui terviku ajakulu, mitte iga üksiku päästja ajakulu eraldi, kuna keskendutakse ajakulule alternatiivina teistele tegevustele, mida meeskond saab koos läbi viia. Päästemeeskond tegutseb alati koos, olenemata sellest, kas tegemist on kodunõustamise, varustuse hoolduse, koolituste või muude väljakutsete teenindamisega.

2021.–2023. aastal ATeS-i valemväljakutsete teenindamiseks riiklike päästekomandode põhi- ja paakautode väljasõitudega seotud kütusekulu:

Aasta	Väljasõitude arv (ATeS-i valemväljakutsetele, mitteannulleeritud väljasõidud riiklike komandode põhi- ja paakautodega)	Keskmine distantis km	Läbitud kilomeetriaaz km	Põhi- ja paakauto keskmine kütusekulu l/km	Kogu kütusekulu l	Diisli maksumus €/l	Kogu kütusekulu maksumus €
2021	3760	10,5	39 480	0,55	21 714	1,8	39 085
2022	3914	10,5	41 097	0,55	22 603	1,8	40 686
2023	4293	10,5	45 077	0,55	24 792	1,8	44 626

Eelnõuga soovitakse suurendada hooneomanike endi vastutust, vähendada päästemeeskondade hõivatust valemväljakutsete teenindamisel ja saavutada otsene rahaline kokkuhoid kütusekulu pealt. Muudatus on oluline, et päästeressurss ei oleks hõivatud muude tegevustega, kui on vaja reageerida elupäästvale sündmusele. Lisaks vabaneks aega, et tegeleda suuremas mahus teiste Päästeametile pandud ülesannetega, nagu elanikkonnakaitse ja ennetustegevus.

Eelnõu koosneb ühest paragrahvist. Eelnõu kohaselt muudetakse nõuete määrust järgmiselt.

Eelnõu § 1 punktides 1–3 asendatakse standardite viited uuenenud standarditega.

Punktiga 4 täiendatakse paragrahvi 16 pealkirja pärast sõna „teateedastussüsteemi“ lauseosaga „teate edastamiseks Häirekeskusesse“, sest automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteateid on võimalik sideettevõtte kaudu edastada näiteks turvaettevõttele või ka tulekahjusignalisatsioonisüsteemi omaniku valitud isikule, kuid selles paragrahvis käsitletakse ATeS-i Häirekeskusesse.

Punktiga 5 täpsustatakse § 16 lõike 3 sõnastust ja võimaldatakse ilma vastava kohustuseta ehitise omanikul või valdajal esitada Päästeametile taotlus automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi teadete edastamiseks Häirekeskusesse. Päästeamet võib anda kooskõlastuse ehitise ühendamiseks Häirekeskusega, kui objektile on sõlmitud leping

sideettevõtjaga, kes on tulekahjuteate edastaja, ja on täidetud ATS-ile esitatud nõuded. Võrreldes kehtiva määrusega on lisatud kaalumiseks asjaolud, kas tulekahju korral on tagatud Häirekeskuse viivitamatu teavitamine muul viisil ja kiire evakuatsioon ehitisest.

Päästeamet saab kaaluda ATeS-i jätkuvat edastust Häirekeskusesse, kui ehitis või selles paiknev vara on arhiiv, muuseum, muu riiklikult olulise väärtusega ehitis, kuni 50 kasutajaga ravi- ja hoolekandetasutus, alaliselt mehitamata majutusasutus, elutähtsa teenuse osutamiseks vajalik ehitis või suurõnnetuse ohuga või ohtliku ettevõtte ehitis, kui selle ettevõtte ohualasse jääb elamupiirkond.

Arhiiv käesoleva määruse tähenduses on arhiiviseaduse § 1 lõikes 1 määratletud avalik arhiiv, mis muu hulgas tegeleb arhivaalide kogumise ja säilitamise, neile juurdepääsu võimaldamise ning nende kasutamise korraldamisega, aga ka arhiiv laiemalt kui rahvuslikku kultuuripärandit säilitav asutus. Selline käsitlus annab võimaluse peale avalike arhiivide ka asutuste arhiividel, sealhulgas Muinsuskaitseameti arhiivil, edastada jätkuvalt ATeS-i Häirekeskusesse.

Muuseumiks loetakse käesoleva määruse tähenduses muuseumiseaduse § 2 lõike 1 kohaselt juriidilist isikut või asutust:

- 1) millel on muuseumikogu, mille museaalidest vähemalt poolte omanik on muuseum või vähemalt poolte kohta on sõlmitud vähemalt 50-aastane kasutusleping või riigile kuuluva muuseumikogu kasutamise tähtajatu leping;
- 2) mis kogub eesmärgipäraselt vaimset või materiaalselt kultuuri- või looduspärandit;
- 3) mis peab museaalide üle arvestust, lähtudes muuseumide rahvusvahelistest dokumenteerimis põhimõtetest;
- 4) mis tagab muuseumikogu pikaajalise säilimise;
- 5) mille muuseumikogu on huvilistele kättesaadav;
- 6) mis teeb muuseumikoguga seotud uurimis- või teadustööd ja esitab regulaarselt selle tulemusi avalikkusele näituste, haridustegevuste või -sündmuste ja teaduslike või populaarteaduslike publikatsioonide vahendusel;
- 7) mis ei jaota kasumit.

Riiklikult olulise väärtusega ehitist ei ole mõistena otseselt õigusaktides avatud. Näiteks saab riiklikult olulise väärtusega ehitist sisustada muinsuskaitsealises võtmes. Selles mõttes on võimalik määratleda ehitisi, mis on olulised mälestised. Uutes muinsuskaitsealade kaitsekordades on hooned liigitatud A-, B- ja C-kategooriatesse. A on väga väärtuslik (nii eksterjäär kui ka interjäär), B osas on eksterjäär oluline ja interjööri muinsuskaitse ei sekku ning C-kategooria hooned on need, kus muinsuskaitse ei sekku (nt nõukogudeaegsed garaažid jms utilitaarsed ehitised). Need kaitsekorrad on kehtestatud kõikidel muinsuskaitsealadel (v.a Tallinnas ja Viljandis, kus kaitsekord on alles koostamisel). Seega pole kõik kirikud, mõisahooned, häärberid jm väärtuslikud hooned kaitse all, nii et sisuliselt on võimalik eristada veel miljööväärtuslikke hooneid, mis kuuluvad kohaliku omavalitsuse pädevusse, ja eraldiseisvaid kultuuriväärtuslikke hooneid. Ehitismälestistest hooned on alati riiklikult olulise väärtusega.

Muinsuskaitseaduse § 8 kohaselt on mälestis seadusega sätestatud korras riigi kaitse alla võetud kultuuriväärtusega kinnis- või vallasasi, selle osa, asjade kogum, maa-ala või ehituslik kompleks.

Lisaks võib leida uuringust „Riigi omanduses olevate kultuuriväärtuslike ehitiste haldamine“ (https://www.kul.ee/sites/default/files/documents/2020-10/Riigi.omad_uuring.pdf) viiteid

riiklikult oluliste kultuurikeskkondade kohta (lk 54: riiklikult oluliste kultuurikeskkondade loetelus on 1472 nimetust (sh nii üksikobjektid, ansamblid kui ka terved asumid ja maastikud). Kokkuvõttes saab mõistet „riiklikult olulise väärtusega ehitis“ pidada laiaks ja see annab võimaluse eri ehitiste korral kaaluda vajadust ATeS-i edastamiseks Häirekeskusesse.

Kuni 50 kasutajaga ravi- ja hoolekandenasutuses võib olenevalt asjaoludest esineda vajadus edastada ATS-i signaal Häirekeskusesse ning seetõttu on antud Päästeametile kaalutusõigus. Enam kui 50 kasutajaga ravi- ja hoolekandenasutusest on nõutud ATeS Häirekeskusesse, kuid hoolealuste eripärade tõttu võib selline häireedastuse lahendus olla vajalik ka juhul, kui kasutajaid on vähem.

Alaliselt mehitamata majutusasutus võib olla nn kapselhotell või mõnda muud tüüpi majutusasutus, kus ei ole personali ja kuhu majutujad saavad ise, saavad ligipääsu koodi kaudu ja lahkuvad ilma teenindavat personali nägemata või sellega kokku puutumata. Juhul, kui tegemist on välismaalastega, ei pruugi nad teada Eesti hädaabinumbrit või muid käitumisjuhiseid, mis annaksid neile suunise häire korral kontrollida tegeliku tulekahju olemasolu hoones ja Häirekeskuse kiire teavituse.

Elutähtsa teenuse osutajad võivad olla näiteks elektrivarustus-, kaugkütte- ja vee-ettevõtted ning kuna nendes toimuva tulekahju korral võivad olla mõjutatud paljud inimesed (katkevad vajalikud teenused), siis võib olla oluline eelkõige teenuse osutamisega seotud ehitistes ATeS-i edastamine Häirekeskusesse.

Suurõnnetuse ohuga või ohtliku ettevõtte sellise ehitise, mis ei vasta lisas 2 nimetatud kriteeriumidele, omaniku taotluse ehitise Häirekeskusega ühendamiseks võib Päästeamet kooskõlastada, kui nimetatud ehitise ohualasse jääb näiteks elamupiirkond ning tulekahju, plahvatus või ohtlike kemikaalide lekke korral ehitises ulatub õnnetuse mõju väljapoole ettevõtte territooriumi ja ohustab seal viibivaid inimesi.

Samas jääb Päästeametile võimalus põhjendatud juhtudel jätta taotlus kooskõlastamata, näiteks kui tulekahju korral on tagatud selle kiire avastamine ja Häirekeskuse viivitamatu teavitamine muul viisil ning vajaduse korral on ehitisest tagatud kiire evakuatsioon.

Punktiga 6 tunnistatakse määruse paragrahvi 17 lõige 7 kehtetuks, mis on kooskõlas muude kavandatavate muudatustega. Päästeamet saab iseseisvalt lõpetada ära teadete vastuvõtmise Häirekeskuses ja ehitiste omanikud või valdajad ei pea selleks midagi tegema, välja arvatud juhul, kui ehitise omanik või valdaja soovib jätkuvalt ATeS-i edastamist Häirekeskusesse (vt eelnõu § 1 punkti 2 selgitus).

Punktiga 7 muudetakse paragrahvi 28 ja selles sätestatakse tingimused, millal lõpeb ATS-i teadete vastuvõtmine Häirekeskuses. Muudatus on tingitud muu hulgas asjaolust, et umbes 33% ehitistest, kus ATeS edastatakse Häirekeskusesse, on need, kus häireedastus sellisel kujul ei ole enam määruse kohaselt uutel ehitistel nõutav, kuid nimetatud 33% ehitistest põhjustavad iga aasta 25–27% vaevaljakutsete koguhulgast. Pärast käesoleva muudatuse jõustumist lõpetab Päästeamet nii sellistelt mittekohustuslikelt ehitistelt kui ka määruse lisas 2 nimetatud ehitistelt alates 1. maist 2026 ühepoolset ATeS-i vastuvõtmist Häirekeskuses. Seda tähtaega saab käsitada kui üleminekuperioodi, mil ehitise omanik saab võtta vajalikud meetmed, et olla valmis ATS-i häire korral ise Häirekeskust teavitama, samuti on arvesse võetud seadmete vahetusest tulenevat tasuvusaega.

Kui ehitise omanik soovib jätkuvalt ATeS-i edastamist Häirekeskusesse, siis tuleb tal 1. märtsiks 2026 esitada vastav taotlus Päästeametile ning käesoleva määruse paragrahvi 16 lõikes 3 nimetatud juhul võib Päästeamet teate edastamist kooskõlastada. Samas võib Päästeamet ka ATeS-i edastamisest Häirekeskusesse keelduda, kui selline tegevus ei ole piisavalt põhjendatud. Ehitistes peab igal juhul olema tagatud kohene tulekahjust teada saamine, tulekahju korral Häirekeskuse viivitamatu teavitamine ja vajaduse korral kiire evakuatsioon ning kui see tagab piisava tuleohutuse, ei ole põhjendatud ATeS-i edastamine Häirekeskusesse. Samas ei keelata eelnõuga ATeS-i edastada muule adressaadile (objekti vastutajale, turvaettevõttele vms), aga muudetud tuleohutuskorraldus hoones peab kajastuma ATS-i dokumentatsioonis ja tulekahju korral tegutsemise plaanis 2026. aasta 1. juuliks.

Punktiga 8 sätestatakse kohustus ehitistele, kust alates 1. maist 2026 ei edastata ATS-i teateid Häirekeskusesse, kajastada sellekohane teave automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi dokumentatsioonis ja tulekahju korral tegutsemise plaanis 2026. aasta 1. juuliks. Näiteks kui ATS-i teade edastatakse mujale kui Häirekeskusesse või ei edastata teadet kusagile, tuleb nimetatud asjaolu kirjeldada tuleohutusalasest dokumentatsioonis ja teha teatavaks kõigile ehitise kasutajatele. Ehitise muutunud tuleohutuskorraldust tuleb kindlasti läbi mängida vajalikel tulekahju korral tegutsemise õppustel.

Punktiga 9 muudetakse määruse lisa 2 ning sõnastatakse see ümber, et ATeS-i nõue Häirekeskusesse kaob ära majutusasutustest, kogunemishoonetest ja büroohoonetest.

Nimetatud muudatus ei tähenda, et loetelust välja jäetavatel objektidel ATS-i nõue kaob. ATS jääb neile objektidele alles ja seega on inimeste teavitamine võimalikust tulekahjust endiselt tagatud. Samuti saab olema tagatud Häirekeskuse teavitamine, see toimub edaspidi näiteks telefoni teel. Nende objektide tuleohutuskorralduses tuleb teha muudatusi ja neid kõigile töötajatele tutvustada. Esmalt on vaja läbi mõelda tegevus peale ATS-i signaali rakendumist, eriti töökorraldus selles osas, kes veendub tulekahju asukohas, kes teavitab Häirekeskust ja kes hakkab tegelema inimeste evakuatsiooniga, et tagada inimeste elu ja tervis võimalikus ohuolukorras. Enamikus Eesti hoonetes, kus on ATS, on selline tuleohutuskorraldus juba olemas, mistõttu ei saa ATeS-i lõpetamist Häirekeskusesse pidada millekski erakordseks, küll aga tuleb nüüd neil objektidel läbi mõelda käitumine ATS-i häire puhul ja sätestada see tuleohutusalasest dokumentatsioonis.

ATeS-i edastamise nõue Häirekeskusesse säilib ravi- ja hoolekandetasutustes, mida kasutab rohkem kui 50 inimest. Sellistel objektidel on oluline, et personal saaks hakata viivitamata tegelema inimestega, kes ei pruugi olla võimelised ise liikuma.

ATeS peab olema ühendatud Häirekeskusega sellistes suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete tööstushoonetes, mis kuuluvad 2. ja 3. tuleohuklassi, milles on ATS-i nõue ning kus toimuvad töö- või tehnoloogilised protsessid ohtlike kemikaalidega, või sellistes nimetatud ettevõtete hoonetes, kus hoiustatakse üle 50 tonni ammoniaaki või üle kümne tonni kloori.

Täpsustus on tingitud asjaolust, et kõik tööstusettevõtted ega ka suurõnnetuse ohuga või ohtlikud ettevõtted ei peaks olema kohustatud edastama ATS-i tulekahjuteateid Häirekeskusesse, vaid lähenema peaks riskipõhiselt, haarates valimisse vaid need ohtlike ettevõtete ja suurõnnetuse ohuga hooned, milles toimuvale tulekahjul, plahvatusel või ohtliku kemikaali lekkel võib olla suurem mõju inimeste elule, tervisele või ümbritsevale keskkonnale.

Tule- ja plahvatusohtlike ning mürgiste kemikaalidega toimuvaks töö- ja tehnoloogiliseks protsessiks peetakse tootmist, töötlemist jms käitlust, mille puhul kasutatakse ohtlikke kemikaale ja/või mille saaduseks on ohtlikud kemikaalid. Sellise tegevuste hulka ei loeta aga ladustamist, välja arvatud ammoniaagi ja kloori puhul, kui ületatakse teatud kogused. Niisuguse täpsustusega välistatakse kohustusliku tulekahjuteate edastamine Häirekeskusesse näiteks tanklates, kütuseterminalides, väetisehoidlates jms, kuna neid käsitatakse eelkõige laohoonetena ning nende tegevust ladustamisena.

Mürgistest kemikaalidest tuuakse muudatusega välja üksnes ammoniaak ja kloor ning ATeS-i nõude kehtestamisel seatakse tingimuseks ammoniaagi hulk üle 50 tonni ja kloori hulk üle kümne tonni. Kui ammoniaaki ja kloori käitlevas ettevõttes on gaasilekke tuvastamise süsteem, siis tuleb ka see ühendada Häirekeskusega, kuna mürgiste gaaside võimaliku lekke korral satub ohtu suur hulk inimesi. Näiteks Tallinna Vesi AS-i veepuhastusjaama ohualas, mis on 2700 meetrit, on ohustatud inimesi üle 92 000.

Võrreldes kehtiva sõnastusega lisatakse tingimus, et ehitises peab olema ATS-i kohustus, et mitte liigselt koormata väiksemaid ehitisi tulekahjuteate edastamise nõudega. ATS-i nõue tuleneb valdkondlikust standardist ning on seotud pindalaga ehk käesolevasse määrusesse ei ole vaja lisada kriteeriume suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete tööstushoonete pindalale. Samuti tähendab ATS-i standardikohane lahendus seda, et vajaduse korral saab sellele lisada ka ATeS-i.

Tehtavate muudatuste osas tasub silmas pidada põhimõtet, et oluline on ATeS-i edastamine Häirekeskusesse üksnes sellistelt objektidelt, mille kasutajad kas ei suuda ise enda ohutust tagada või on tegemist suurema mõjuga ohuga, st ohus on ka nende inimeste elu ja tervis, kes ei ole otseselt ettevõttes, vaid selle ohuraadiuses.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole Euroopa Liidu õigusega puutumust.

4. Määruse mõju ja võimalikud riskid

Objekte, millelt praegu ATeS läheb otse Häirekeskusesse, on suurusjärgus 1500. Peale määruse muudatuste jõustumist jääb neid alles umbes 200 (suurõnnetuse ohuga ja ohtlikud ettevõtted ning ravi- ja hoolekandeesutused, mis vastavad kehtestatavatele kriteeriumidele). Kõiki mitteeluhooneid, mille kasutusviisiks on näiteks majutus-, büroo- või muu kogunemishoone ja kus praegu ei ole ATeS-i (või ei edastata seda Häirekeskusesse), on ligikaudu 40 000 ja suurel osal neist on olemas ATS. Seega on määruse muudatuse sihtrühm väike.

Suurim risk on seotud reaalse tulekahju ja/või selle ohuga – uus olukord võib reageerimisaehelat pikendada Häirekeskusesse tehtava hädaabikõne võrra. Hoonetesse jääb ATS alles, st hoone kasutajatele on jätkuvalt tagatud kohene tulekahjust teada saamine. Peale veendumist, et tegemist on tulekahju ja/või selle ohuga, tuleb hoones olevatel inimestel teha hädaabikõne, mille ajal saadetakse juba päästemeeskond välja. **Selline olukord on juba praegu kõigil teistel objektidel, kus on ATS, aga puudub ATeS, seega eisaa niisuguse riski ilmnemist pidada ülemäära suureks.**

Lisariskid

- Juhul, kui ehitises on kasutusel erasektori turvateenus, siis peab ehitise omanik tasuma iga kontrollitud häire eest (häireteate võib edastada ka iseenda kontaktisikule). Nimetatud riski on võimalik maandada korraliku hooldusega, et vältida vaevaljakutseid, või häire edastusega objekti omaniku poolt valitud isikule.
- Päästeamet ei saa teavet rohkeid korduvaid valehäireid põhjustavate ATS-ide kohta (enamik Häirekeskusest lahti ühendatavaid ehitisi kuulub Päästeameti regulaarse kontrolli alla). Leevendusmeetmena suunatakse järelevalve ressurss koostööle teenusepakkujatega ja koostöös nendega suurendatakse teavitustöö kaudu ohutust, lisaks saadakse vajalikku teavet tuleohutusülevaatuste kaudu.
- Kahjude mõttes võib reageerimisahel pikeneda (vt ka olulisim risk), kuid sisuliselt luuakse sarnane olukord kõigile objektidele, kus on ATS ja puudub ATeS. Tulesurmad on pea sajaprotsendiliselt elumajades, kus ei ole ei ATS-i ega ATeS-i kohustust. Pelgalt varakahjude ärahoidmiseks tuleks ettevõttel endal riske maandada.
- Häireedastusteenuse pakkuja võib vähese nõudluse tõttu lõpetada teenuse pakkimise. Nimetatud riskiga tuleb arvestada, kuid häiret on võimalik edastada ka muude tehniliste lahendustega.

Oluline on silmas pidada, et kui Häirekeskuse kaudu enam tulekahjuteateid ei edastata, siis see ei tähenda, et objektilt kaovad ATS ja/või selle osad ning muud tuleohutuspäigaldised. Omaniku kohustus on jätkuvalt tagada kõigi tuleohutuspäigaldiste korrektne päigaldus, õigeaegne hooldus ning seeläbi toimivus.

Eelnõu mõju ravi- ja hoolekandetasutustele

2025. aasta seisuga on Päästeametile teada 164 ravi- ja hoolekandetasutust, millel on ATeS Häirekeskusesse. Nendest alla 50 kasutajaga objektid enam seda kohustust täitma ei pea, kuid hoone omanikel või valdajatel on võimalus pöörduda Päästeameti poole ja taotleda ühenduse jätkamist sellisel kujul või siis suunata signaal mõnele muule adressaadile (enda valitud isikule või näiteks turvaettevõttesse).

Eelnõu mõju ohtlikele ja suurõnnetuse ohuga ettevõtetele (OE-d ja SOE-d)

2025. aasta alguse seisuga on Eestis kokku 67 SOE ettevõtet (neljal ettevõttel on käitamisluba peatatud) ning 280 OE ettevõtet (kuuel ettevõttel on käitamisluba peatatud ja 12 käitisel käitamisluba väljastamisel).

Eelnõu koostamise ajal oli ATeS-i ühendamise Häirekeskusesse teinud 41 SOE ja OE ettevõtet (11 A-kategooria SOE-d, 11 B-kategooria SOE-d ja 19 C-kategooria OE-d). Kui vaadelda SOE ja OE ettevõtteid ning nende tegevust, sealhulgas võttes arvesse VI kasutusviisi hooned, siis uue nõude sätestamine võib mõjutada 41 SOE ja OE ettevõtet järgmiselt:

Ettevõte	Arv	Kasutusel ATeS	Uue kohustusega alles jäävad	ATeS-i ühendust ei ole enam vaja
A-kategooria SOE	11	8	3	3
B-kategooria SOE	11	9	2	2
	11	7	4	9

C-kategooria OE	8 (võib olla muudatustest mõjutatud)	1	7	0
--------------------	--	---	---	---

Samas ei pruugi mõjutatud ettevõtete arv olla lõplik (võib väheneda või suureneda), kuna kohustuse määramisel tuleb võtta arvesse järgmiseid asjaolusid:

- VI kasutusviisi 2. ja 3. tuleohuklassiga tööstushooned, millel on ATS-i kohustus ja kus toimub ohtlike kemikaalide (tule- ja plahvatusohtlike ning mürgiste kemikaalide) käitlemine (st tootmine, töötlemine, aga mitte ladustamine, välja arvatud ammoniaak ja kloor);
- ehitise võimalik tule- ja plahvatusoht ning mürgiste ainete lekete korral mõjude ulatuvus ettevõtte territooriumist väljapoole ning ohualasse jäävat elamupiirkonda.

Päästeametil on olemas ülevaade, millised ehitised on seotud SOE ja OE ettevõttega, kuid mõjutatud ehitiste täpset arvu on keeruline välja tuua, kuna osal ehitistel ei ole kasutusel korrektset kasutusotstarvet ning Päästeameti andmebaasis ei ole ehitise juurde lisatud teavet, kas konkreetsetes ehitistes toimuvad töö- või tehnoloogilised protsessid ohtlike kemikaalidega.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Lisakulusid määruse rakendamisega ette ei nähta, kuna lõpetatakse ühe paigaldisega seotud kulud ettevõtte vaates ning seda saab pigem käsitada säästuna. Päästeameti vaates on määruse rakendamisega seotud tulu mõõdetav ajaliselt ja üle kantav teistesse ohutustegevustesse, näiteks kodunõustamisse ning rahaliselt (kütusekulu vähenemine).

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu koostööstamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Päästeametile, Häirekeskusele, Siseministeeriumi infotehnoloogia ja arenduskeskusele, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Turvaettevõtete Liidule, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, Keemiatööstuse Liidule ja Eesti Kaubandus-Tööstuskojale.